

GALG EN SCHAVOT

WEKELIJKSE UITGAVE

PRIJS PER NUMMER : 4 FRANK

Uitgave van

«DE VLAAMSE BOEKHANDEL», Provinciestraat, 42, ANTWERPEN

(Handelsregister van Antwerpen nr 33.297)

Hoe misdadigers in vroeger eeuwen terecht gesteld werden.

In de XVIIe en XVIIIe eeuwen bestond in Nederland de gewoonte de aard van het misdrijf bij de terechtstelling te verzinnebeelden.

Onder zestien personen, die in 1696 de doodstraf ondergingen, bevond zich de 24-jarige dienstmeid Eva van Driel, die brand had gesticht in de woning van haar meester, heer Van Beuningen. Het feit werd bewezen en de schuldige werd tot het schavot veroordeeld. Half-

dood van angst werd zij aan een paal gebonden, toen met een bos stro het aangezicht geschroeid en vervolgens gewurgd. Het lichaam werd op het galgenveld op een rad tentoongesteld met een ijzeren pot bovenop. Dit laatste geschiedde als herinnering aan haar misdrijf.

Een tweede voorbeeld. In 1706 werd Ceelitte Cornelisz, oud 22 jaar, terechtgesteld. Terwijl haar echtgenoot uit varen was, had zij een andere vrouw op een kopje thee verzocht. Zij maakte van de gelegenheid gebruik om haar genodigde van kant

te maken, waarna zij het lijk in een kleermans stak. Zij trachtte mand en inhoud te verbergen maar de waarheid kwam aan het licht.

Zij boette haar misdrijf met het leven, werd gewurgd, waarna haar lichaam op een rad met een mand boven op haar hoofd gehangen werd.

Een soortgelijk vonnis was in 1711 aan Kathryn van Wijk beschoren. Zij had het kind, dat zij in het geheim op de wereld bracht, gedood. Haar lijk werd naar het Galgenveld gebracht alwaar haar

«een zogenaamd stilletje boven het hoofd» werd gehangen.

Wanneer men de hand kon leggen op de voorwerpen die hadden gediend om een misdaad te begaan, werden deze boven de terechtgestelde opgehangen.

Hidde Greetinga, een chirurgijn, 47 jaar oud, onderging soortgelijk lot. De man oefende een beroep uit, dat in de XVIIIe eeuw in een hoog aanzien stond. Men herinnere zich het merkwaardig schilderstuk de Anatomische les, door Rembrandt vijftig jaar vroeger geschilderd.

Die Hidde Greetinga had betrekkingen aangeknoopt met zekere vrouw Avereks. Hij vond er niets beters op, dan zijn eigen vrouw eerst te vergiftigen en vervolgens de echtgenoot van zijn vriendin van kant te maken. Eens zover, trad hij in de echt met de weduwe Avereks, geboren Helena Knoop, oud 28 jaar.

Het gelukte de chirurgijn een aanzienlijke betrekking in Den Haag te bekomen, waar hij enige jaren verbleef, tot door een louter toeval de moorden die hij beging aan het licht kwamen. Hij vergaarde al het geld, dat hij bijeenbrengen kon, zelfs geld dat hem toevertrouwd was, en sloeg met zijn vrouw op de vlucht. Hij hoopte in Duitsland te geraken en aldus aan de gerechtsdienaars te ontkomen. Maar vóór hij in zijn opzet slaagde werd hij ingehaald en aangehouden. Hij werd veroordeeld om levend geradbraakt te worden, waarna zijn lichaam boven op een rad werd geplaatst, het hoofd afgehouden en daarop gezet een pen en een mes. De pen werd in dit geval gekozen omdat hij, dank zij de opdracht van een boek, zijn officiële betrekking bekomen had. Het mes herinnerde aan het wapen waarmede de echtgenoot van zijn vriendin vermoord werd.

Greetinga schreef in de «Treurkamer» te Amsterdam, waar hij op het voltrekken van zijn vonnis wachtte, vele brieven aan zijn kinderen. Deze brieven zijn bewaard gebleven. Zij bewijzen dat een ontwikkeld man in zijn schriften evenwijdig lopen kan met de eenvoudige liedjeszangers. Daarvan een voorbeeld, slechts een brief aan Cornelisie Greetinga gericht, die wij in de oorspronkelijke spelling overdrukken :

« Al te vroeg zijt gij van de liefde uwer moeder en de zorg uwer vader ontbloot, doch daarom zal den hemel u nooit verlaten, gehoorzaamt die geenen, die als ouderen over u in desselfs plaats gesteld zijn, zoo zal u de hemel zegenen : nog vooral vergeet uw hemelsche Vader niet, want die heeft uw vader en moeder doen vallen, en vermits de hemel uw ouders van tijdelijke goederen berooft heeft, moet u de wil voor de daad nemen, en dit als een testament door uw ouders nagelaten ; considereed en overweegd, dat de besluuten van de hemel onnaspeurlijk zijn, derhalve zullen u voor eeuwig vaarwel wenschen, en in de handen van den voorsienende hemelsche Vader beveele, niet twijfelende, of wij zullen malkander in den hemel weer zien, en gezamentlijk met de engelen ons verheugen, en aldaar uitroepen heylig is de Heer der heyrsharen en alle landen is zijne heerlijkheid vol. Amen. »

Die brief is kenschetsend voor de mentaliteit van iemand die door drift gedreven twee medemensen naar het leven stond en zichzelf geen rekenschap scheen te geven van de misdaden, die hij beging.

HET KASTEEL DER VERDOEMENIS

SILVAIN VAN DER GUCHT

HET KASTEEL DER VERDOEMENIS

door

SILVAIN VAN DER GUCHT

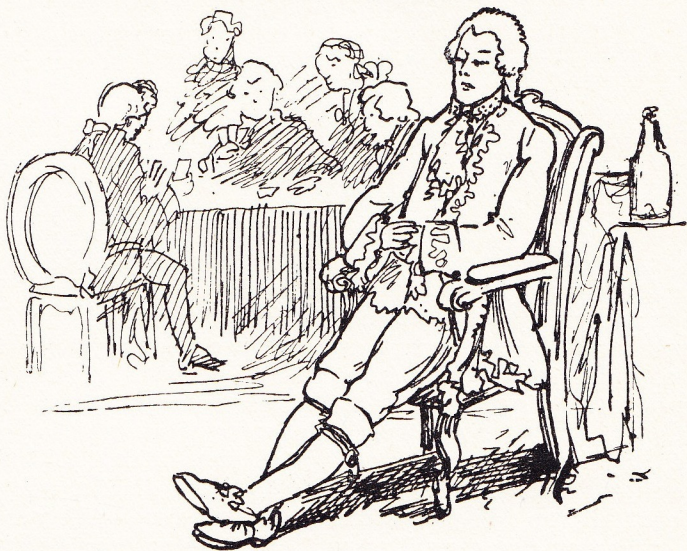
(Vervolg)

Hij zette zich dan neer en dacht aan zijn arme meester, nu gevat-
kelijk weggevoerd, aan jonkheer Crans en aan het arm weeske Maria.
Wat nu gedaan? Hij had geld, doch slechts enige goudstukken en
wat kleine zilveren munt... De goederen van van Cramshoeven hoor-
den hem nu toe, maar hoe aan de huur van huizen en hofsteden ge-
raakt?

Zo ik speelde! Zo ik speelde! 't Geluk kan mij tegenlachten! Zo
sprak een verleidelijke stem in zijn oor... Neen, neen, prevelde hij
dan, een speler wil ik niet worden!... Eens, éénmaal?... Neen, nooit!

En hij wendde zijn ogen af van de speeltafels, toen de lakei hem
zeer beleefd kwam vragen, welke drank de edele heer zou believen.

— Een fles Rijnwijn, bestelde hij.

Polfriet had die dag weinig of niets gegeten. Door de gejaagd-
heid was hij geen vermoeienis gewaargeworden, maar nu hij daar al-
leen zat en die wijn dronk, verzwaarden rust en drank zijn hoofd ;
alles wemelde en verduisterde vóór zijn ogen en weldra zag hij de
lusters en de spelers, de spiegels en de lakeien in de verte van een
donkere nacht verdwijnen.

Polfriet viel in slaap en werd eerst lang nadien wakker, door een
geweldige vuistslag op de tafel.

Hij keek op ; de eerste schemering van de dageraad verdoofde
het licht van de lusters ; de spelers waren in rep en roer. Men zag hen
de kaarten wegwerpen en heenlopen ; anderen stonden daar met de
wanhoop op 't gelaat, als aan de grond genageld ; nog anderen teken-
den wissels, om hun schuld te betalen. Er waren ook winners en Pol-
friet hoorde uitroepen :

— Twee honderd vijf-en-twintig duizend gulden ; het zal een dapper speler zijn, die mij zal evenaren.

Het speelhuis had die avond slechte zaken gedaan en de bestuurder scheen een weinig terneergeslagen, telde het geld op tafel en bood zelfs een bediende aan om de winner naar zijn woning te vergezellen. Dit aanbod werd aanvaard en de door de fortuin begunstigde nam hoed en degen, stak de wisselbrieven in zijn zak en... ging weg... neen, ging naar Polfriet toe en klopte gemeenzaam op zijn schouder.

— Mijnheer, sprak hij.

— Wat belooft er u ?

— Mijnheer, mijn naam is Lionel van den Heuvel, ik ben edelman en wens u onder vier ogen te spreken.

— Maar, mijnheer, ik ken niemand in de stad.

— Als ik u verzoeken mag, ik heb aan u veel verplichting en moet u ook een bekentenis doen.

— Ik begrijp u niet.

— De plaats is hier slecht gekozen, gelief mij te volgen en het zal u niet berouwen.

Polfriet voelde of hij zijn pistolen en degen nog had en volgde de zonderlinge man.

— Wat zal er nu gebeuren ? dacht hij.

Buiten gekomen, twee, drie straten doorkruist, stilgestaan aan een kleine, maar zeer lieve woning ; de geleider deed open ; binnengegaan in een rijke gestoffeerde kamer, waar weldra een fles morgenwijn op tafel kwam ; getikt, gedronken, de deur toegedaan, op slot.

— Wat gaat dat hier zijn ? dacht Polfriet.

De edelman legde een ogenblik de handen op zijn voorhoofd en sprak dan zuchtend :

— Mijnheer, wees niet ongerust ; we zijn hier in het huis van mijn ouders en ik moet u gans alleen spreken. Gelijk UEd. mij hier ziet, een deugdzaam jongeling van rijke familie, sta ik op het punt te trouwen met een deugdzame en rijke juffer van deze stad. Gisterenmiddag was ik de bruidschat van mijn verloofde gaan ontvangen, en in de avond keerde ik naar huis, toen ik een makker van de Hogeschool ontmoette, die mij naar een koffiehuis lokte, en van daar naar een speelhuis... ja, naar een speelhuis, waar er zovelen in hun ongeluk vallen... Ik was daar gegaan om te zien spelen... Mijn vriend waagde een goudstuk ; in opgewonden toestand zijnde, wilde ik niet ten achteren blijven ; ik plaatste er twee en ik won ; ik verdubbelde de inzet en ik won nog eens. Dan werd ik bezeten door de duivel van de speelzucht, en ik speelde tot ik de helft van de bruidschat van mijn verloofde had verloren. De valse vriend, die mij daarheen gelokt had, was plots verdwenen. Waarschijnlijk was hij betaald geworden om mij in het ongeluk te storten. Ik speelde voort in wanhoop en razernij, en welhaast had ik alles verloren : mijn bruidschat en al het geld, dat ik op mij droeg. Ik kan u niet uitleggen wat er alsdan in mij omging ; ik zou alles, zelfs mijn ziel verspeeld hebben en, in die wanhopige gedachten meende ik naar huis te lopen om mijn gouden horloge en andere juwelen en geld te halen, toen ik u daar zag slapen... Helaas, ik, een eerlijk jongeling en edelman, ik werd rover en dief, ik stal uw beurs.

(Wordt vervolgd)